

BRONKS - Dé Surplus

Om zelf in de klas aan de slag te gaan naar aanleiding van de voorstelling:

Wij/Zij

Van & met: Carly Wijs, Gytha Parmentier, Thomas Vantuycom / Roman Van Houtven, Mieke Versyp, Stef Stessel, Thomas Clause en Peter Brughmans

BRONKS
2017-2018

Beste leerkrachten,

Welkom bij de voorstelling *Wij/Zij* van BRONKS theater voor jong publiek.

Om van het theaterbezoek een meer intense beleving te maken dan alleen maar een middagje "uit met de klas", is het goed vooraf en nadien even stil te staan bij de voorstelling. **Zeker voor *Wij/Zij* is het belangrijk dat de leerlingen de voorstelling kunnen kaderen in de juiste context.** In deze surplus vindt u daarvoor enkele tips.

- Als u met uw klas nog nooit naar theater ging, is het goed even stil te staan bij wat van de kinderen verwacht wordt. De tips voor een aangenaam verloop van het theaterbezoek "an sich" vindt u op p. 3
- Tips om de kinderen voor te bereiden op de inhoud en de vorm van de voorstelling vindt u in "tips voor in de klas" (vanaf p.4)
- Wat er juist gebeurde en de context waarin het gebeurde proberen we uit te leggen vanaf p.5
- Mocht u nog wat meer tijd hebben of willen besteden aan de voorbereiding dan kan je nog tips vinden van p.8 t.e.m.11
- Vanaf p.12 vindt u suggesties voor het nagesprek.

Wie graag persrecensies leest of een interview beluistert met Carly Wijs, de regisseuse en bedenker van deze voorstelling, kan terecht op <http://www.bronks.be/nl/programma/4258/us-them-wij-zij>

Wij wensen u en de kinderen een boeiende ervaring bij het bijwonen van deze prachtige voorstelling.

Met vriendelijke groeten

De BRONKS-ploeg

1. Vooraf:

1.1 Tips voor een aangenaam theaterbezoek

- Theaterbezoek begint niet pas “als de lichten doven in de zaal”. Zeker niet in schoolverband. Een goede **voorbereiding** in de klas maakt de kinderen nieuwsgierig, helpt hen om met een open geest en een open blik de voorstelling bij te wonen.
- Bij die voorbereiding is het – naast het nieuwsgierig maken naar de voorstelling zelf – belangrijk de kinderen voor te bereiden op hun rol als **publiek**. Zeker als de kinderen nog erg jong zijn en geen of weinig ervaring hebben met theaterbezoek. M.a.w. kennen ze de **gedragscodes** die gangbaar zijn in **theater**? Kunnen ze in dit verband bijvoorbeeld verschillen en overeenkomsten aanhalen tussen een bezoek aan de cinema en in theater?
- In theater is de **life aanwezigheid van de acteurs** hierbij erg belangrijk. Waarom zou je bijvoorbeeld in een cinemazaal wel een zakje popcorn mogen oppeuzelen en waarom mag dat niet tijdens een theatervoorstelling? (Het is niet enkel storend voor wie naast de snoeperd zit, het kan ook erg storend zijn voor de acteurs.) In theater is – naast de kwaliteit van het theaterstuk en de acteerprestaties van de acteurs – de wisselwerking tussen de zaal en de acteurs immers mee bepalend voor het welslagen van de voorstelling.
- Bespreek met de kinderen ook dat in het begin van de voorstelling de **zaallichten** uit zullen gaan en de spots daarna op de acteurs worden gezet. Hoewel het zaallicht bij voorstellingen voor kleine kinderen bij voorkeur zacht gedimd wordt, terwijl de speellichten aangaan, wekt dit bij sommige kinderen een schrikreactie of de foutief aangeleerde reactie van te beginnen gillen. Het moment waarop het zaallicht uitgaat, is net het moment voor het publiek om tot **rust** te komen en de zintuigen te scherpen. Het moment om je nog even goed in je stoel te nestelen, je oren en ogen goed open te zetten en te genieten van wat er te zien en te horen valt.
- Voor de rust van de kinderen is het belangrijk goed **op tijd** aan te komen: zo hebt u ook de tijd om ze rustig allemaal nog even naar het toilet te laten gaan.
- Belangrijk is ook de kinderen zo rustig mogelijk naar hun plaatsen te begeleiden
- Leerkrachten kunnen best **tussen de kinderen in gaan zitten**. Zo is het makkelijker om de kinderen weer tot rust aan te manen als ze even verstrooid zijn geraakt. Spreek bijvoorbeeld ook van tevoren met je collega's af welke kinderen je dicht bij je in de buurt laat zitten.
- Vraag eventueel enkele **ouders** om het theaterbezoek mee te begeleiden.
- En voor de leerkrachten... vergeet u niet uw **GSM** uit te zetten voor u de zaal binnen gaat.

2. De feiten over *Wij/Zij*

2.1. 1 september: de dag van de kennis

Wat voor dag is 1 september? Een feestdag? Een trieste dag?

Wat de kinderen er ook mogen van vinden, in Rusland is het een grote feestdag.

Het is de dag van de kennis. De dag waarop kinderen weer naar school gaan en weer een hoop wijsheid en kennis zullen opdoen. In alle scholen van Rusland is het begin van het schooljaar dan ook een dag met veel taart, lekkernijen, cadeautjes voor de juffen, nieuwe kleedjes en allemaal blije gezichten. Het onthaal op die eerste schooldag is zeker niet saai! Iedereen doet zijn uiterste best om er iets moois van te maken. Ook de ouders en grootouders zijn welkom en worden onthaald met allerlei optredens, liedjes, dansjes etc....

2.2. Over Rusland en Tsjetsjenië:

Het conflict tussen Rusland en Tsjetsjenië is eigenlijk al eeuwenoud en kende eind vorige eeuw, begin deze eeuw een aantal ingewikkelde wendingen en wapenfeiten. Om het eenvoudig uit te leggen, komt het er telkens op neer dat Rusland Tsjetsjenië als zijn grondgebied wenst te behouden en dat de Tsjetsjenen niets liever willen dan onafhankelijk van Rusland te regeren over hun eigen republiek.

De Russen waren helemaal niet zo tevreden over de weerbarstigheid van de Tsjetsjeense vrijheidsstrijders en besloten het Russische leger naar Tsjetsjenië te sturen.

Tegen zo'n gewapende overmacht konden de Tsjetsjenen niet veel beginnen. Veel Tsjetsjenen ontvluchtten het land. Sommigen zagen zich genoodzaakt zich over te geven aan de Russische overmacht. De rebellen – soms ook wel guerilla's genaamd – gaven zich niet zo maar gewonnen. Binnen Tsjetsjenië konden ze niet veel beginnen tegen de Russische troepen, maar ze konden wel proberen in het geheim naar Rusland te trekken en daar de regering onder druk te zetten.

En dat dat niet altijd zo netjes gebeurde, blijkt o.a. uit wat gebeurde in Beslan...

2.3. Over Beslan, 1 september 2004

Zoals we al zeiden over 1 september: een grote feestdag!

Ook in de school nr. 1 in Beslan. Een school met zo'n goeie 770 leerlingen: alle kinderen helemaal opgeblonken en met de mooiste kleren aan én cadeautjes voor de juf. Aanwezig en klaar om te feesten waren ook de leerkrachten, vele moeders en nog andere familieleden. Alles en iedereen stond met blijе gezichten klaar om er een topdag van te maken...

Net toen het feest écht zou gaan beginnen, viel een groep van 35 Tsjetsjeense rebellen – tot de tanden bewapend met zwaar geschut en zware explosieven – de school binnen en verplichtte iedereen plaats te nemen in de gymzaal.

Wat er toen gebeurde en hoe het allemaal of liep of had kunnen aflopen, dat vertelt de voorstelling.

Feit is dat die kinderen en hun families en leerkrachten daar 3 dagen en 2 nachten gegijzeld werden in hoogst oncomfortabele omstandigheden.

©FKPH

3. Beslan als inspiratiebron voor theater:

3.1. Beslan voor kinderen? Hoe kom je erop om als theatermaker een voorstelling voor kinderen te maken over zo'n onderwerp. Carly Wijs – theatermaker en actrice – is er samen met BRONKS jeugdtheater van overtuigd dat het goed is om met kinderen ook over moeilijke thema's te praten: kinderen weten en begrijpen veel meer dan volwassenen soms denken.

Na het zien van de BBC documentaire "the children of Beslan" besloot Carly Wijs de voorstelling Wij!Zij! te maken. En samen met een acteur en actrice, een dramaturge, een scenograaf en een theatertechnieker ging Carly aan de slag om uit te zoeken hoe ze dit verhaal zouden vormgeven en vertellen aan het jeugdige publiek dat ze voor ogen hadden. De gebeurtenissen die toen in Beslan plaats vonden, wilden ze proberen weer te geven door de ogen van kinderen. Weg van de blik van de camera en de media, weg van de blik van volwassenen.

3.2. Beslan door de ogen van kinderen: verbeelding en fantasie als troost:

Een gesprekje met de klas

- Zouden kinderen verschillen van volwassenen in hun manier van reageren op trieste of gevaarlijke situaties?
- Hebben de kinderen ooit zelf iets meegemaakt, waarin ze – om hun angst of verdriet meester te worden – aan iets anders dachten, iets anders begonnen te doén? Met deze vraag bedoelen we: als je bang of triest bent in een situatie die langer duurt, blijf je dan helemaal hangen in die angst of die tristesse of is er ook iets wat je kan doen om je een beetje uit die angst of tristesse te halen?
- Zou verbeeldingskracht of fantasie kunnen helpen om moeilijke situaties de baas te kunnen?

4. De speelstijl:

Twee acteurs - Gytha Parmentier (actrice) en Roman Van Houtven (danser) – zullen in de voorstelling de gebeurtenissen vertellen van 1 september 2004 in Beslan. Zij spelen 2 kinderen die de gijzeling hebben meegemaakt. Ze vertellen dit verhaal dan ook **vanuit de ogen van kinderen** die het gijzeldrama zelf beleefden.

Maar... ze vertellen niet "gewoon". Ze spelen, vertellen, bewegen. En dat doen ze op een ongelooflijk mooie en bijzondere manier.

Een voorsmaakje in volgende spelopdracht.

Spelopdracht:

1. Vraag aan de kinderen om kort een spannend verhaal te vertellen (echt of verzonnen) waarin de nodige actie zit.
2. Herleid dat verhaal tot een 2 à 3 tal kernachtige zinnen, met woorden die ook een zekere "actie" uitdrukken.

Bijvoorbeeld: een kind in één van de klassen in Brussel vertelde dat ooit een hond achter haar aan zat. Hiervan brouwden we volgende zinnen:

Ik liep over straat en hoorde een hond. Ik keek achterom. De hond sprong omhoog en beet in mijn billen.

3. Laat nu in de manier waarop je de tekst zegt horen welke woorden je het belangrijkste wil maken in die zin:

*Ik **liep** door de straat. Ik **hoorde** een hond. Ik **keek achterom**. De hond **sprong** omhoog en **beet** in mijn **billen**.*

4. Zoek nu voor ieder **vet** (of benadrukt woord) een kleine beweging met de handen, het hoofd of het bovenlichaam. Vermijd bewegingen waarbij de kinderen zich ook echt verplaatsen, want dan wordt het ingewikkelder om het samen te laten klinken en de bewegingen samen uit te voeren. (dit zou een verdere stap zijn: je kan dat natuurlijk **na** de voorstelling proberen mocht je daar zin in hebben in de les expressie) (zie spelopdracht p. 14)
5. Vraag nu aan 3 kinderen om naar voor te komen. Zorg dat ze eerst de zinnestukjes en de bewegingen van buiten kennen en die op dezelfde manier zeggen en uitvoeren.

6. De laatste stap is, dat ze gaan proberen om die 3 zinnnetjes SAMEN te zeggen te zeggen en ook de bewegingen SAMEN uit te voeren. **Ze mogen mekaar géén teken geven wanneer ze mogen beginnen.** Ze moeten dus zo onopvallend mogelijk proberen aan te voelen wanneer de anderen klaar zijn om te beginnen. Onmogelijk? Neen. Het vraagt wel de nodige concentratie. Het is een kwestie van je voelsprietten open te zetten. Het kan goed zijn dat ze een aantal keer opnieuw moeten proberen. Misschien lukt het bij 3 anderen ook of nog beter?
7. Je mag de kinderen zeker al vertellen dat de acteur en actrice in de voorstelling de ganse tijd prachtig samenspelen: zowel in woord, intensiteit als in beweging vormen ze de hele voorstelling lang een duo dat mekaar prachtig aanvult en aanvoelt. Afwisselend zijn ze zowel in woord als gebaar simultaan bezig, dan weer lijkt het of ze nét mekaars echo worden om dan weer solo te gaan en ieder op zijn manier en tempo vertelt en beweegt. Door deze speelstijl wordt het niet alleen theater, maar ook dans, ritme, poëzie.

5. De titel: *Wij/Zij* en een uitstapje naar vooroordelen en creëren van “vijandbeeld”

Na de uitleg over het conflict tussen Rusland en Tsjetsjenië en de gebeurtenissen in Beslan, zullen de kinderen zeker al kunnen vermoeden waarvoor de titel *Wij/Zij* in deze voorstelling staat.

En inderdaad... In *Wij/Zij* zit zeker het aspect: “WIJ zijn de goeie, ZIJ zijn de slechteriken”. Het denken in kampen dus.

Dit gebeurt zowel op micro- als op macro niveau. En – helaas – zowel bij kinderen als volwassenen.

Een klasgesprek

– Micro niveau bij kinderen:

Hebben de kinderen ooit al meegemaakt dat er vijandige kampen ontstonden tussen kinderen? Hoe ging dat in zijn werk? Hoe kwam het dat de ene groep (of het ene kind) er in slaagde om de andere groep (of het andere kind) zwart te maken? Konden ze het zelf weer goed maken of moest er iemand – een bemiddelaar – helpen om de plooiën tussen de strijdende kampen weer glad te strijken?

– Micro niveau bij volwassenen

Ook tussen volwassenen gebeurt het wel eens dat de ene de ander ervaart of probeert af te schilderen als de baarlijke duivel. Kennen de kinderen zelf voorbeelden waarin volwassenen mekaar “bekampen”, de schuld geven van wat fout ging?

Enkele voorbeelden...

- (v)echtscheidingen.
- De coach van de voetbalclub: *het is zijn schuld dat je zoon niet mocht meespelen of dat de ploeg verloren heeft. Of – nog vaker voorkomend - de scheidsrechter!*
- Ook de juf of meester is soms wel eens de dupe... *Mijn kind schoon kind en de juf heeft een hekel aan mijn kind en daarom heeft mijn kind een slecht rapport...*

- Enkele voorbeelden op macroniveau:

- Tijdens verkiezingen: de kinderen hoorden wellicht al wel eens hoe rivaliserende politieke partijen de ander proberen zwart te maken.
- Hoe mensen van een verschillende natie, gemeenschap of bevolkingsgroep tegen mekaar aankijken: dat kan onschuldig beginnen met grapjes. Bv. Belgenmoppen, mopjes over de Nederlanders, over domme blondjes, over vrouwen aan het stuur. Maar als het erop aan komt, kunnen deze vooroordelen een rauwere impact krijgen. Kijk maar hoe sinds het oplaaien van de communautaire kwestie de vooroordelen tegenover Walen en Vlamingen de pan uit swingen: *"Walen zijn profiteurs", "Vlamingen zijn racisten"*
- Ten tijde van oorlog probeert de ene partij nog vaker de ander zwart te maken. Professor Morelli (ULB) beschreef in een tiental regeltjes hoe oorlogspropaganda zorgt dat de ander bekeken wordt als "dé" slechterik. (zie bijlage 2 op p.15)

Een spelopdracht

Installeer 2 fictieve landen. Bv. De gelen en de blauwen. Ze zijn in oorlog met elkaar. Speel zelf een vertegenwoordiger van één van de landen. Duid een mondig kind aan dat de vertegenwoordiger van het andere land speelt. De klas is de wereld en zowel de vertegenwoordiger van Geeland als van Blauwland willen de wereld overtuigen van hun onschuld en van de kwaadaardigheid van de andere partij.

Dat de media hierin een grote rol spelen, hoeft geen betoog. Ook in de voorstelling wordt duidelijk hoe de media kleur geven aan gebeurtenissen in de wereld. Maar daarover meer in de suggesties voor naverwerking.

6. Na het theaterbezoek:

6.1. Nagesprek:

Het is altijd fijn een gezamenlijke ervaring te delen. Zeker na deze voorstelling zullen de kinderen het fijn vinden hun indrukken te delen met de juf en met de klasgenootjes. Het nagesprek kan heel spontaan tot stand komen. Indien gewenst, kunt u gebruik maken van onderstaande suggesties.

Suggesties voor nabespreking:

- **De titel: *Wij/Zij*:**
 - Wie waren "wij" in de voorstelling? Wie waren "zij"?
 - Wat kwam je te weten over de mensen uit Beslan? Over het stadje? Wat kwam je te weten over de Tsjetsjenen. Zou dit allemaal kloppen met de realiteit? Hoorde je ook "vooroordelen" uitspreken, die het vijandbeeld versterkten?
- **Het verhaal:**
 - Kan de klas de gebeurtenissen reconstrueren, navertellen?
 - Hoe was het om in die gymzaal gegijzeld te worden?
 - Op een bepaald moment tellen de 2 kinderen af. Ze doen het trager en trager. Zetten er het woordje "boterkoeken" tussen. Had dit ook een betekenis voor jullie? De welke?
 - Wat kwam die giraf doen in dat hele verhaal?
 - Wat vertelden die rekensommen, die de jongen driftig probeerde uit te werken?
 - Wat waren de eisen van de gijzelnemers?
 - Wat gebeurde er precies op het einde?
 - *Het einde zet ons telkens op het verkeerde been. Dit heeft verschillende redenen: enerzijds is het zelfs voor de mensen die het allemaal meemaakten heel erg onduidelijk wat er juist gebeurde op dag 3 van de gijzelneming. Niemand weet wat eerst en wat dan gebeurde. En ook... misschien had het ook anders kunnen lopen...*
 - *Anderzijds koos Carly ervoor om ook de kleur die de media aan dergelijke gebeurtenissen geven in de kijker te zetten. Dat is vooral te merken op het einde, tijdens de reportage over het meisje dat op de draagberrie wordt buiten gedragen.*
 - In het ziekenhuis: waarom zou die voetbalster gekomen zijn? *(het is overigens echt waar dat er een voetbalster naar het ziekenhuis kwam en geld gaf aan de getroffen kinderen en families.)*

- **De kracht van de verbeelding:** op welke momenten in de voorstelling kwam de verbeelding, spellust en fantasie de 2 kinderen ter hulp om de situatie dragelijk te maken? Zouden jullie ook zo reageren? Of anders?
- **Het decor:**
 - De kinderen zagen allemaal hoe het decor telkens veranderde. Hadden het decor en de veranderingen in het decor extra vertelwaarde? M.a.w. vertelde het decor nog iets extra's over de situatie in die gymzaal?
- **De muziek, de keuze van de liedjes:** wat vonden de kinderen van de keuze van de muziek en de liedjes?
- **Waarom:**
 - Vinden de kinderen het zinvol/aanvaardbaar dat theatermakers over dergelijke thema's theater maken? Waarom wel, waarom niet?

©FKPH

6.2. Spelopdracht i.v.m. platte grond en de speelstijl:

Misschien is het leuk om met de kinderen ook eens aan de slag te gaan met het tekenen van de platte grond van de school om daarna met grote precisie de plaatsbeschrijving te geven en "een" gebeurtenis te vertellen. Net zoals in de voorstelling.

1. Geef de kinderen per vier de opdracht een platte grond van de school te tekenen. (een platte grond van de buurt kan ook of een andere plaats in het dorp/ de stad) Laat ze eerst even op papier werken. Later kunnen ze hun plattegrond met krijt op de speelplaats tekenen.
2. Per groepje van 4: verzinnen ze nu een speciale gebeurtenis. Bv. de komst van Sinterklaas, schoolfeest, een ongeval op de speelplaats, de schoolfotograaf en groepsfoto's, een gevecht op het kerkplein etc...
3. Eens ze de gebeurtenis verzonnen hebben, gaan ze de plek en de omgeving waar het gebeurde zo precies en gedetailleerd mogelijk beschrijven: bv. hier staat de schommel, daar zijn de toiletten, hier is de leraarskamer etc... Weetjes en cijfers over de school, het dorp of de stad kunnen ook natuurlijk. Ze beschrijven alles, zowel de plek als de gebeurtenis in **korte krachtige zinnen**. Ook de gebeurtenis beschrijven ze in korte krachtige zinnen. Het is zeker raadzaam als de leerkracht hierbij wat helpt. Belangrijk is ook dat er niet té veel zinnen zijn, anders wordt het moeilijk om alles te memoriseren.
4. Naar de speelplaats: terwijl per groepje 2 kinderen de platte grond tekenen, zoeken de 2 anderen korte krachtige bewegingen bij de zinnetjes die ze eerder verzonnen. Ze oefenen nu ook om die tekst en die bewegingen simultaan uit te voeren. (vergelijk met de oefening op p. 8)
5. Afhankelijk van de beschikbare tijd, oefenen de tekenaars nog mee met de kinderen die de bewegingen verzonnen.
6. De verschillende groepjes tonen nu per 2 of per 4 hun resultaten aan de andere kinderen van de klas.

Bijlage

Tien principes oorlogspropaganda

(professor Anne Morelli-ULB)

1. Wij willen geen oorlog
2. Het andere kamp is de enige verantwoordelijke voor de oorlog
3. De vijandelijke leider lijkt op de duivel
4. Wij verdedigen een nobele zaak, geen particuliere belangen
5. De vijand begaat bewust wreedheden; wij onopzettelijke blunders
6. De vijand gebruikt illegale wapens
7. Wij lijden zeer weinig verliezen, de verliezen van de vijand zijn enorm
8. Kunstenaars en intellectuelen steunen onze zaak
9. Onze zaak is heilig
10. Wie aan onze propaganda twijfelt, is een verrader

Wij horen heel graag wat jullie van de voorstelling vonden.

En wat het lesmateriaal heeft bijgebracht.

Laat ons iets weten via: info@bronks.be of BRONKS, Varkensmarkt 15-17, 1000 Brussel.

BRONKS

THEATER VOOR JONG PUBLIEK
THEATRE JEUNE PUBLIC / THEATRE FOR A YOUNG AUDIENCE